

آیا الکل طبی و صنعتی محکوم به نجاست است؟ اگر نیست چرا؟

پورسی فرآورده‌های

الکل

از نظر فقه

اسلامی

قبل از همه لازم شد که راست که فقه اسلامی کلمه‌ای بنام الکل نمی‌شناسد و این عنوان چندین قرن بعد در مسائل فقهی وارد گردیده است و تا به امروز در کلمه مواردی که عنوان علمی «الکل» را با عنوان فقهی «مسکر» مست کمنده» عوضی بکار برده‌اند، روز بروز در شبهات مسلمانان در این مورد افزوده شده و موضوع را بصورت معیای پیچیده‌ای در آورده‌اند و نمیتوان محیطی را که در آن آثاری از الکل وجود دارد محکوم به نجاست کرد بلکه حکم شرع در این زمینه بصورت کلی و عمومی است.

این منی که نجاست را منوط به تحقق دو شرط «مایع و مسکر بودن» میداند: «کل مسکر مایع نجس» یعنی هر مسکر مایعی نجس است. (۱)

بنابر این اگر در موردی الکل وجود داشته باشد اما آثار مسکری از خود نشان ندهد، آن مورد محکوم به طهارت است لذا لازم است مواردی را که الکل در آنها وجود دارد ولی مسکر نیستند شناخت.

بطور خلاصه تمام حالات و مسائل مختلف مربوط به الکل را که در موردی موجود بوده ولی مسکر نیست و لذا نجس هم نمی‌باشد، بر حسب حالات

۱- برای کسب اطلاعات وسیع تری درباره مواد مسکر و نیز موارد مختلف منتهای و نیز سایر مواد منتهای غیر از الکل، به متن کتابی که در پایان مقاله یادآوری می‌شود مراجعه گردد.

گوناگون به سه گروه تقسیم می‌کنیم:

اول - الکل در موادی بقدری غلیظ باشد که قابل شرب نبوده و شرب آن منجر به ظهور عوارض مسومیت و اختلالات فیزیولوژیکی شده، و مستی بوجود نیاید (مانند الکل طبی - الکل صنعتی - ادوکلن‌ها).

دوم - در موادی مقدار الکل بقدری کم باشد که در قرد از آن مواد استفاده کنند ایجاد مستی نکند (مانند برخی از مواد غذایی از قبیل ماست، دوغ ترش شده، آب میوه‌ها که در گرمای تابستان مانده باشند).

سوم - الکل در موادی همراه با مواد شیمیایی یا دارویی دیگر بوده و اثرات آن تابع اثرات داروها و مواد شیمیایی مزبور باشد و خاصیت مسکر بودن الکل در آن مورد ظاهر نشود مانند بعضی آداب و نوشیدنی‌ها و تنظیرهای دارویی و مواد غذایی و غیره که خواص مسکر بودن الکل تحت الشعاع خواص شیمیایی و دارویی موجود در آنها قرار گرفته است که بطور کامل اختصاری ترکیبات و مواد الکل دارمتملی به هر یک از گروه‌ها در نام می‌بریم.

***

الف - مثالی از گروه اول

الکل طبی - الکل طبی با الکل سفید که غلظت آن در حدود ۹۰ تا ۹۵ درجه است یک ماده مستی آور نیست، بلکه ماندهای است سمی و محرق (سوزاننده) و در مصرف داخلی بدون اینکه آثار مستی از آن ظاهر شود علائم مسومیت در نهایت و موجب ظاهر می‌شود و مانند و آسیدها و قلیاها و سموم

محرق دیگر عمل میکند، لذا این چنین الکل که اثر سوزش و تخریب موضعی و اثر سمی عمومی دارد به هیچ وجه در آن شرایط از خود اثر مسکر بودن نشان نمی‌دهد، تا بتوان آن را «مسکر» نامید و چون مطلقاً مسکر نیست مطابق حکم فقهی نمیتوان برای آن نجاستی (از لحاظ مسکر بودن) قائل شد.

البته این الکل وقتی با آب مخلوط شود و درجه غلظت آن به پایین تر از ۵۰-۴۰ درجه برسد به یک ماده مسکر تبدیل خواهد شد که در این صورت بملک مایع مسکر بودن مسلماً حکم نجاست بر آن جاری است (علت اینکه الکل طبی خالص که ضمن اختلاط با آب مسکر میشود بطور خالص نجس نیست همان است که در بالا اشاره شد و آن تغییر عنوان مایع مزبور از یک مایع سمی به یک مایع مست کننده است).

***

ب - مثالی از گروه دوم:

محیطهای غذایی مانند آب میوه مانده، ماست، دوغ ترش شده، خمیر آرد پس از رسیده شدن توسط خمیرمایه، و غیر آن که در تمام اینها الکل در نتیجه تخمیر به مقدار کمی بوجود می‌آید ولی در احکام شرع موردی را پیدا نمی‌کنیم که مثلاً ماست را نجس دانسته باشند و یا خمیر یا ماست را و آمده را نجس بدانند، زیرا با وجود اینکه امروز به کمک وسایل علمی وقتی وجود مفادیری از الکل در این مواد مسلم گردیده است، (و مسلماً این مقدار الکل از نظر تیزبین قانونگذار

شرح یعنی علام‌الکبیر مخفی نتواند بود) ولی از آن‌جا که هر مقدار از این مواد مصرف شود هرگز ایجاد مستی نمی‌کند، از این رو شرع مقدس اسلام آنها را نجس نمی‌شمارد.

***

الکل صنعتی - ماده مخمر در الکل صنعتی برخلاف آنچه که شهرت پیدا کرده الکل متبلیک (الکل حاصل از تخمیر چوب) نیست، بلکه همان الکل معمولی یا الکل اتبلیک می‌باشد (که اگر از الکل متبلیک بود پس آب گراش تمام می‌شد) درجه الکل در الکل صنعتی و طبی تقریباً برابر است ولی از الکل سفید، به علت امکان تهیه مشروبات الکلی برای کنترل مالیاتی، عوام را بیشتر گرفته می‌شود و برای اینکه کسی از الکل مستقر نتواند برای تهیه مشروبات الکلی استفاده کند، مقدار کمی مواد شیمیایی سمی و رنگی و بویزه آن علاوه میکنند که حتی استخراج الکل سفید را در تهیه الکل صنعتی نیز میسر نباشد.

پس الکل صنعتی مسکر بوده و در نتیجه می‌تواند نجس باشد زیرا به علت بالا بودن درجه الکل صنعتی الکل طبی سمی بوده (در این مورد از دیدن گروه اول بشمار می‌رود) و قابل شرب نمی‌باشد یعنی عملاً

مسکر نیست تا در حقیقت به اسلامی قرار گیرد.

***

ادوکلن‌ها - ادوکلن‌ها به این ترتیب تهیه می‌شوند که ابتدا الکل قلیط ۹۵-۹۰ درجه (الکل طری) را به وسایل مختلف می‌جو کرده و سپس مقداری از مواد معطر در آن حل می‌کنند. ادوکلن‌ها نیز مانند الکل صنعتی و الکل سفید طبی، ۹۵-۹۰ درجه قابل شرب نیستند. زیرا درجه الکل الکل‌ها بالاست و سمیت ضد عقلی دارند که ادوکلن‌ها مربوط به مقدار زیاد الکل موجود در آنها بوده و مانند الکل طبی صنعتی در مجاورت شعله به سوختن مشتمل می‌گردند (در این مورد از دیدن گروه اول بشمار می‌رود).

پس ادوکلن‌ها مجازاً همان الکل غیر قابل شرب هستند که مسکر نمی‌باشند و به همین علت به جاستحکم فرموده‌اند که نمی‌تواند تحقق یابد. (۱)

مسکس اسلام: موادی که ذاتاً مایع مست‌کننده است اما با یک ماده شیمیایی سمی به آن افزوده می‌شود پس مسکس می‌شود زیرا ذاتاً مایع مست‌کننده است اما به واسطه وجود مواد شیمیایی سمی در آن، مست‌کننده نیست و بنابراین نجس نمی‌باشد.

۱- تلخیص از کتاب: بررسی فرآورده‌های الکل از نظر فقه اسلامی و تألیف دکتر سیورار و یادی استاد دانشگاه تبریز که از نشرات موسسه مطبوعاتی دارالتلخیص می‌باشد.